

In memoriam

SOCIETAT D'HISTÒRIA
NATURAL DE LES BALEARS

Guillem Mas Gornals (1963 - 2021)

Fig. 1. Guillem Mas Gornals. 18-12-2017.

Inesperadament i de sobte, el campaner Guillem ens va deixar el 4 de desembre de 2021.

Després de finalitzar el BUP al col·legi *San Cayetano* de Palma, va estudiar COU a l'Institut Verge de Sant Salvador, a Felanitx. A la Universitat es va decantar per la llicenciatura de Psicologia, a la UIB. Posteriorment, el 2016 va defensar la seva tesi, obtenint el doctorat en Geografia amb excel·lent *cum laudem*.

Soci del Museu Balear de Ciències Naturals, de l'Associació de Geòlegs de les Illes Balears (AGEIB) i de la Societat d'Història Natural de les Balears (SHNB).

A la *Sociedad Geológica de España* era membre de la comissió de geologia sedimentària. A totes va participar, d'una manera o d'una altra, sempre amb passió i amb una peculiar empenta que el feia especial. En Guillem Mas, malgrat la seva titulació en psicologia, era geòleg i paleontòleg vocacional i això es notava. A quasi tot el que feia, posava el prefix GEO (GEOilles, Geo-berenars, Geocientífica, Geopatrimoni,...).

Segons paraules seves a ResearchGate, la seva recerca s'ha centrat principalment en l'estratigrafia del Neogen i el registre de la Crisi de Salinitat del Messinià (MSC), així com en la paleoictiologia, paleoicnologia, etnopaleontologia, geomaterials i geopatrimoni. Preocupat per la difusió del coneixement de la geologia, impulsor de trobades informals i de la Societat Geocientífica de les Illes Balears (GEOilles). Els darrers 6 anys havia estat investigador col·laborador del grup de recerca en Ciències de la Terra de la UIB.

Fig. 2. Guillem Mas a la cova Nova de Sant Lluís (Porreres) (Arxiu G. Mas).

El primer treball que va fer tracta de paleoictiologia del Pliocè mitjà-superior de la conca de Palma i el va presentar l'any 2000 al Bolletí de la Societat d'Història Natural de les Balears, la seva revista de capçalera. Els anys successius, fins el 2005, presenta treballs al Bolletí, sobre el peixos fòssils del Messinià de Lluçmajor, amb col·laboració del naturalista Gabriel Fiol, i treballs sobre la presència d'un peix fòssil a Mallorca i Menorca, així com un sobre les primeres cites fòssils ictiològiques a les dues illes anteriors. És en aquesta primera etapa on entra en contacte, el 2004, amb les IV Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears, presentant una comunicació sobre el cetacis del Pliocè mitjà-superior de la conca de Palma.

El 2006 publica, juntament amb el que serà el seu futur director de tesi, en Joan Fornós, un article sobre el Neogen postorogènic de la cubeta de Campos i el 2009 amb en Bernat Morey un altre article sobre Santa Eugènia. Aquests anys, entre el 2008 i el 2010 publica sobre un cocodril i peixos del Burdigalià mallorquí, un amb la col·laboració del conegut paleontòleg i acadèmic de l'*Academia das Cièncias de Lisboa*, Miguel T. Antunez i l'altre amb col·laboració de Gabriel Fiol. També va escriure un treball sobre la paleoictiologia pliocena de Palma i un altre sobre un cocodril del Tortonian del port de Maó, aquest darrer conjuntament amb geòlegs i paleontòlegs menorquins, con són n'Antoni Obrador de la Universitat Autònoma de Barcelona, el paleontòleg Bep Quintana i el naturalista Miquel Fernández. L'any 2010 treu un article d'una zona de Calvià on hi havia uns presumibles copròlits de *Myotragus*, localitat visitada per membres de la SHNB feia un decenni, com són en Joan Fornós, Lluís Moragues, Pere Bover, etc, que anys més tard mantindrien una estreta relació científica amb ell. Gràcies a la informació derivada de la publicació per

Joaquín Meco i col·laboradors d'un llibre del Quaternari de les Illes Canàries, en Mas i en Joan Ripoll, varen publicar un excel·lent treball al Bolletí explicant que els fòssils eren cambres de pupació de coleòpters amb una edat compresa entre el Pliocè i Pleistocè inferior. El mateix any, inicia, amb l'ajuda d'un especialista amb el tema, com és Heraclio Astudillo, l'enfocament etnopaleontològic o paleontològic-cultural, un article que versa sobre la espeleotoponímia de motivació paleontològica i antracotoponímia de les nostres illes, on també hi va participar en Bep Quintana i el *sensu stricto* espeleòleg, Xisco Gràcia. No va ser l'única vegada, així publica alguna cosa més sobre el tema, i el 2017, amb Astudillo, a *Cuadernos del Museo Geominero*.

Fig. 3. Guillem Mas era un soci present a quasi totes les assemblees de la SHNB. Assemblea General de la SHNB el 28-05-2010. En primer pla, d'esquerra a dreta: Joan J. Fornós, Guillem Mas, Andreu Muntaner i Joan Mayol (Foto D. Vicens).

El 2011 presenta a un congrés, juntament amb J. Fornós, el que seria l'embrió de la tesi, la Crisi de Salinitat Messiniana a la conca de Palma. A la vegada, presenta escrits a diferents Jornades d'Estudis locals de pobles mallorquins, i que serviran per a la tesi que estava gestant. A *Estudis Baleàrics* surt publicat l'excel·lent treball "El marès de Mallorca", tema que no deixarà mai, publicant algun escrit els anys següents, a *Jornades d'Estudis Locals*, a *Cuadernos del Museo Geominero* i al *Boletín Geológico y Minero*.

Va establir una col·laboració amb dos paleoicnòlegs de renom, en Jordi M. de Gibert de la Universitat de Barcelona i n'Allan Ekdale de la *University of Utah*, presentant una comunicació a un Congrés i un article, un any més tard, a la revista *Lethaia* sobre icnofòssils del Miocè mallorquí. També al 2011, en Guillem juntament amb Bernat Morey i Joan Ripoll fan acte d'entrega a l'Ajuntament de Palma l'estudi "*El patrimoni paleontològic de Palma...*" a partir del premi Ciutat de Palma que havien obtingut el 2009. Hores d'ara aquest treball roman inèdit.

El 2013 presenta l'estratigrafia de la cova des Dolç, juntament amb en J. Fornós, X. Gràcia i D. Vicens, la qual cosa fa que participi al treball multidisciplinar presentat a la revista *Endins* l'any següent, on es descriu una cova subaquàtica de grans dimensions a uns materials d'una edat fins ara inconcebibles a Mallorca, del Pliocè i Quaternari, i amb la participació d'aigües hipogeues en la seva formació. També al 2013, surt al que seria el seu segon article a la revista *Batalleria*, on es cita per primera vegada un *Delphinidae* al Neogen de les Illes Balears. A les VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears (2013) participa a 10 comunicacions!!!, mostrant els projectes on estava involucrat i donant una mostra del seu volum de feina, gens menyspreable. Remarcable és la comunicació sobre icnofòssils atribuïbles a formigues del Pleistocè de Mallorca i la revisió de la sèrie neògena de la zona de cala Pi-Vallgornera-es Pas de la zona de Llucmajor, treball fet en col·laboració del geòleg Borja López i el seu director de tesi, J. Fornós.

Pel gener de 2013, en Guillem va iniciar un sondeig per a la creació d'una nova societat de caire naturalístic, sense finalitat lucrativa, la Societat Geocientífica de les Illes Balears (GEOilles). El mateix Guillem Mas, en un escrit enviat a persones afins, deia què "*aquesta nova associació ha de constituir un espai associatiu específic en el marc de les ciències de la Terra on puguin tenir cabuda tant els professionals de les diferents disciplines com els no professionals interessats, establint un nou espai obert d'estudi, reflexió, reconeixement i divulgació de les geociències i el patrimoni geològic a les Illes Balears*".

La idea d'en Mas a pesar de ser bona, no era nova, hi havia unes quantes societats a les illes que tenien cura, estudi, i divulgació de les ciències de la Terra i del medi ambient, així com el coneixement i protecció del patrimoni natural, tant geològic com biològic. Això va fer que no trobàs suficient suport per a constituir legalment aquesta nova associació, però tot i així va crear una plataforma digital on va utilitzar "la marca" per ell creada.

En Guillem Mas, era de facto, GEOilles. La plataforma anunciava a la seva pàgina web els diferents esdeveniments que es duïen a terme, publicacions, notícies, etc, relacionats amb les geociències. També a la vegada, en Guillem, enviava correus amb notícies fresques a un llistat de persones que al llarg del temps havien tingut relació amb ell, i que s'anava incrementant gràcies a l'èxit d'un "invent" seu, els Geo-beranars.

Els Geo-beranars són una activitat que s'inicia al setembre de 2011 i es tracta, segons el seu creador, de trobades informals, més o manco periòdiques, oberts a persones interessades en les geociències i el patrimoni geològic. Aquestes trobades consisteixen en una trobada, berenar i intercanvi d'experiències entre experts i no experts, incloent a la vegada breus visites de dematí a alguns afloraments geològics significatius (LIGs - Llocs d'Interès Geològic) propers al lloc de trobada (<https://geoilles.jimdofree.com/>). Al primer Geo-berenar se va visitar les pedreres i afloraments propers de sa Mola de Felanitx. A partir del segon fins el sext, al cartell enviat per en Mas, apareix el logo de l'AGEIB, i a partir del setè (26 de gener de 2013) va sortir també el de Geoilles, fins el darrer Geo-berenar que

va ser a l'aflorament del Miocè de sa cova Llarga a Petra, el 2 de desembre de 2017. El 2014 va presentar la seva memòria d'investigació al departament de Ciències de la Terra de la UIB, titulada *La sedimentació tipus Lago Mare (Messinià terminal) i la transgressió del Pliocè a la conca de Campos (Mallorca, Illes Balears). Relació amb la crisi de salinitat a la Mediterrània*, encaminant la publicació al Bolletí i altres revistes d'articles relacionats amb el Miocè i el Pliocè, abans i després de la defensa de la seva tesi, sense deixar les Jornades d'Estudis Locals i altres congressos.

Fig. 4. Primer Geo-berenar, el 03-09-2011. Pedreres de sa Mola de Felanitx (Arxiu G. Mas).

A part dels Geo-berenars, en Guillem va participar i col·laborar com a organitzador, elaborador de material o guia als *Geolodía*, una reivindicació de la geologia, promoguda per la *Sociedad Geológica de España* i organitzada a les Illes Balears per l'AGEIB. Així el seu nom surt als crèdits de la guia de camp del *Geolodía* de 2012 (comitè organitzador), 2013 (comitè organitzador i guia de camp), 2015 (col·laborador), 2016 (organitzador), 2017 (elaboració de la guia i organitzador) i 2021 (monitor).

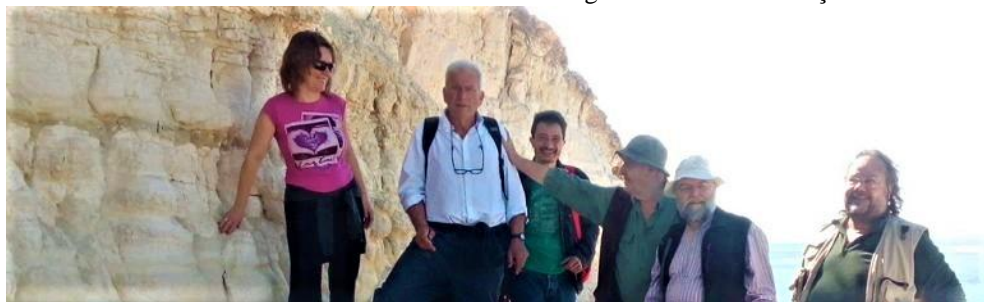
El 2014 va fer treballs relacionats amb la seva tesi, amb patrimoni geoindustrial de Felanitx, amb el geòleg Lluís Moragues i amb el geògraf Manuel Espinosa i un a d'etnopaleontonímia a la revista *Estudis Romànics*. Publica sobre una qüestió tractada a les Jornades de l'any anterior, sobre la falla de Sencelles, aquesta vegada amb en Bernadí Gelabert, especialista amb tectònica i J. Fornós.

L'any 2015, va ser un any especial, va depositar la seva tesi a la UIB i la va defensar el febrer del 2016. La tesi, titulada “El registre estratigràfic del Messinià terminal i del Pliocè a l'illa de Mallorca. Relacions amb la crisi de salinitat de la Mediterrània”, estableix

Fig. 5. Quart Geo-beranar, el 24-03-2012. Pedreres subterrànies de son Grau i des Monjos (Foto D. Vicens).

quins trets van caracteritzar la sedimentació durant la transició Miocè-Pliocè i la posterior transgressió del Pliocè a l'illa de Mallorca. Va relacionar el registre amb diferents models de MSC (Crisi de Salinitat Messiniana) proposats pel conjunt de la Mediterrània. Va complementar l'estudi amb l'anàlisi de la fauna insular messiniana-pliocena de les Illes Balears juntament amb les dades geoestructurals disponibles. La magnitud de la dessecació mínima necessària per a que es pogués fer efectiva la colonització del promontori Balear per noves faunes terrestres-continents a finals del Messinià hagué de ser d'un mínim de 1000-1200 m de reducció del nivell del mar Mediterrani durant el màxim de la MSC. A partir de la lectura de la tesi va fer conferències, ja sigui a la Societat (SHNB), al MBCN o a altres indrets, sempre per part de Geoilles, i majoritàriament del tema de la seva tesi o, pel gener de 2020, sobre la col·lecció museogràfica Cosme Bauçà a Felanitx.

Fig. 6. Geolodia 2017. Puig de Ros-Ses Olles, el 07-05-2017. D'esquerra a dreta: Margalida Comas, Lluís Moragues, Jordi Giménez, Alfredo Barón, Jesús Duque i Guillem Mas (Arxiu AGEIB).

El 2016 presenta a la revista *Geo-Temas* un extracte de la tesi, sobre la part que tracta del registre sedimentari del Messinià i Pliocè i la relació amb la MSC. Pràcticament a l'hora, presenta a unes Jornades d'Estudis Locals una comunicació sobre els paleosòls messinians amb n'Antoni L. Forss, professor d'Edafologia a la UIB.

Gairebé un any després de llegir la tesi, al *Cuaderno Geominero* presenta tres articles que el defineixen, un sobre els Geo-beranars, un sobre el marès i un sobre el patrimoni

paleontològic immaterial. Aquestes publicacions són fruit d'un congrés de Patrimoni geològic, celebrat a Menorca. DVX i GXP vàrem presentar distintes comunicacions de les col·leccions de la SHNB i vàrem poder compartir dinars, excursions i bons moments amb ell.

Fig. 7. Xerrant de geologia a una sortida. D'esquerra a dreta: El geòleg autodidacte Joan Arbona (MBCN), Guillem Mas i Manuel Espinosa (Arxiu G. Mas).

A partir del 2017 es nota un increment dels articles escrits amb col·laboració i combina publicacions a revistes o jornades molt locals, revistes no tant locals i revistes internacionals de prestigi. Interessants són les col·laboracions amb el geòleg Damià Perelló a Jornades d'Estudis locals, iniciades el 2015 sobre un LIG i al 2017 amb el registre del Miocè i Pliocè i un peix pliocè de Llubí.

El 2018 publica, juntament amb reconeguts paleontòlegs illencs (Josep A. Alcover, Pere Bover i Enric Torres), el que havia estat el seu director de tesi (J. Fornós) i una reconeguda investigadora de la *Université Paul Sabatier*, especialista amb la MSC (Agnés Maillard), un article relacionat amb la crisi de salinitat messiniana i l'arribada de fauna a les illes, a la prestigiosa revista *Geology*. Tres anys abans, ja havien presentat una comunicació a un congrés al Marroc, a Rabat. Amb la línia anterior, apareix l'excel·lent llibre *Quan la Mediterrània es va evaporar...*, editat per la UIB, fent arribar les seves investigacions al

públic en general. El mateix any, publica amb col·laboració, un article a un monogràfic relacionat amb les coves del Drac. El 18 de setembre de 2018, a la PIMEM, participa a la presentació del monogràfic del *Boletín Geológico y Minero*, titulat *Piedra Natural: Geología, economía, medioambiente y patrimonio arquitectónico*, publicat el 2017, i on ell és autor d'un article.

Presenta una comunicació a dues Jornades sobre la presència d'un cetaci relacionat amb la MSC, amb la col·laboració de Michelangelo Bisconti, paleontòleg de vertebrats especialitzat amb l'estudi de l'evolució de les balenes, n'Enric Torres i els naturalistes illencs Josep Juárez i Josep Sacarès.

Torna a col·laborar amb A. Maillard, i amb Carin Lezin, una esperta paleoecòloga i sedimentòloga, ambdues de la *Université Paul Sabatier* de Toulouse, presentant un estudi molt interessant sobre Unitat Detrítica Marginal (MDU, de l'anglès Marginal Detrital Unit) que es corresponen amb dipòsits terrígens-clàstics relacionats amb l'inici de la Crisi de la salinitat del Messinià (MSC). L'estudi es va lliurar en forma de cartell a un congrés a Granada.

Fig. 8. Guillem Mas i Damià Vicens a l'antiga seu de la Societat, a l'Estudi General Lul·lià, el 27 de setembre de 2004. Foto Guillem X. Pons.

El 2020 és un any interessant en quan a les col·laboracions, en Guillem participa a un article publicat a *Cuaternario y Geomorfología* on el primer autor és en Francesc X. Roig, doctor en Geografia i doctor en Geologia, i la resta, coneguts investigadors de diferents departament de la UIB, com puguin ser en José Ángel Martín, n'Antonio Rodríguez-Perea, en Bernadí Gelabert i en Carles V. Cardona de l'Institut Balear de la Natura (IBANAT), sobre la proposta de LIG de 5 rossegueres de la serra de Tramuntana i serres de Llevant.

Fig. 9. Lluçmajor. Agost de 2018. D'esquerra a dreta: Guillem Mas, Vicenç M. Rosselló i Josep Sacarès (Arxiu. G. Mas).

En Guillem torna a investigar pel seu poble, a Campos, i juntament amb F. X. Roig publiquen un article a la revista castellonina *Nemus*, sobre l'erosió fini-Messiniana i del Plioquaternari. Amb l'hidrogeòleg Alfredo Barón presenten una comunicació a les Jornades d'Estudis Locals de Campos sobre les aigües subterrànies. Juntament amb J. Fornós, publica un article a la prestigiosa revista *Marine and Petroleum Geology*, sobre la MSC a Mallorca, un treball més que recomanable per als amants de la Geologia.

Just fa poc havia participat a la recent Monografia núm. 34 de la SHNB, homenatge a Antonio Rodríguez-Perea, amb un article sobre el Miocè sinorogènic de Mallorca (la data de revisió acceptada és el 25-10-2020), emperò sembla que no és el seu darrer article ja que treballava amb el catedràtic d'universitat Vicenç Maria Rosselló Verger i el naturalista Josep Sacarès en un treball de caire geològic.

No ens has deixat de bades, deixes un interessant llegat científic, i el més important, molts de bons amics i records.

Damià Vicens i Guillem X. Pons
Societat d'Història Natural de les Balears

Recull de referències bibliogràfiques per ordre cronològic

Mas, G. 2000. Ictiofauna del Pliocè mitja-superior de la conca sedimentària de Palma (Illes Balears, Mediterrània Occidental). Implicacions paleoambientals. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 43: 39-61.

- Mas, G.,** Fiol, G. 2002. Ictiofauna del Messinià de la plataforma sedimentària de Lluçmajor (Illes Balears, Mediterrània Occidental). Aspectes paleoambientals. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 45: 105-116.
- Mas, G.** 2003. Presència de *Parotodus benedeni* (Le Hon, 1871) (Pisces: Chondrichthyes: Otodontidae) al Neògen de Mallorca i Menorca (Illes Balears, Mediterrània occidental). Consideracions taxonòmiques i paleoambientals. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 46: 85-90.
- Mas, G.** 2004. Comunicació preliminar sobre la freqüència de grans Cetacis (Mammalia) al Pliocè mitjà-superior de la conca sedimentària de Palma (Illes Balears). Implicacions paleoambientals. In: Pons, G.X. (ed.), *IV Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Societat d'Història Natural de Balears. 63-67.
- Mas, G.** 2005. La paleoictiologia als segles XVIII i XIX a les Illes Balears: primeres cites d'ictiofauna fòssil a Menorca i Mallorca. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 48: 103-108.
- Mas, G.** 2005. Nova cita de sargantanes fòssils, *Podarcis* sp. (Lacertidae; Squamata), al Quaternari de Mallorca. *Aubaïna*, 6(1): 48-51.
- Mas, G.,** Fornós, J.J. 2006. Aportacions al coneixement del Neogen postorogènic de la cubeta sedimentària de Campos (Mallorca, Illes Balears, Mediterrània occidental). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 49: 67-81.
- Mas, G.** i Antunes, M.T. 2008. Presència de *Tomistoma* cf. *lusitanica* (Vianna i Moraes, 1945) (Reptilia: Crocodylia) al Burdigalià inferior de Mallorca (Illes Balears, Mediterrània occidental). Implicacions paleoambientals. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 51: 131-146.
- Mas, G.** 2008. Les formes marines de Crocodylia (Reptilia) com indicadors de canvi climàtic al Neogen de la Mediterrània occidental. In: Pons, G. X. (ed.). *V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 90-92.
- Morey, B. i **Mas, G.** 2009. Aproximació al Neogen de Santa Eugènia (Mallorca, Illes Balears, Mediterrània occidental). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 52: 99-122
- Mas, G.** i Fiol, G. 2009. Ictiofauna del Burdigalià inferior de cala Sant Vicenç (Illes Balears, Mediterrània occidental). Una aproximació paleoecològica. *Batalleria*, 14: 67-84.
- Mas, G.** 2010. Ictiofauna del Pliocè del barranc de sa Talaia (Palma, Mallorca, Mediterrània occidental). Implicacions paleoambientals. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 53: 43-70.
- Mas, G.,** Ripoll, J. 2010. Cambres de pupació d'insectes coleòpters del Pliocè-Pleistocè inferior de Mallorca (Illes Balears, Mediterrània occidental). Significació paleoambiental i cronoestratigràfica. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 53: 91-106.
- Mas, G.,** Obrador, A., Fernández, M. i Quintana, J. 2010. *Tomistoma* cf. *lusitanica* (Vianna i Moraes, 1945) (Reptilia: Crocodylia) del Tortonià inferior del port de Maó (Menorca, Illes Balears, Mediterrània occidental). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 53: 107-122.
- Mas, G.,** Astudillo, H., Quintana, J., Gràcia, F. 2010. Espeleotoponímia de motivació paleontològica i antracotoponímia de les Illes Balears. *Endins*, 34: 155-164.
- Mas, G.** i Fornós, J.J. 2011. The Messinian Salinity Crisis Record in the Palma basin (Mallorca, Balearic Islands, Western Mediterranean). In: Sierro, F.J., González-Delgado, J.A. (eds.): *Joint RCMNS - RCANS Interim Colloquium*. Salamanca. September 21st to 23rd, 2011. Abstracts Book, 171-172.
- Mas, G.** 2011. La pedrera des Monjos: 4 milions d'anys d'història geològica de Mallorca i la Mediterrània. De la crisi de salinitat messiniana a les platges i dunes del Pliocè-Quaternari. *Actes de les III Jornades d'Estudis Locals de Porreres, 2010*. Col·lecció Patrimoni de Porreres, 12. Ajuntament de Porreres. 51-60.
- Mas, G.** 2011. Un nou lloc d'interès per el patrimoni geològic de Vilafranca: bioconstruccions d'ostres i coralls en un ambient tropical de fa 6 milions d'anys. *I Jornades d'Estudis Locals de Vilafranca de Bonany, 2011*. Vilafranca de Bonany, 22 d'octubre de 2011. Ajuntament de Vilafranca de Bonany (Inèdit).

- Mas, G.**, Martorell, J. 2011. Un nou lloc d'interès geològic per al patrimoni natural de Manacor: Propostes d'us didàctic i de geoconservació. *VI Jornades d'Estudis Locals de Manacor, 2010*. Ajuntament de Manacor. 85-111.
- Mas, G.** 2011. El marès de Mallorca: concepte, caracterització i tipologia. *Estudis Baleàrics*, 100/101: 151-171.
- Mas, G.**, Astudillo, H. i Quintana, J. 2011. Toponímia de motivació paleontològica de les Illes Balears. Bassa, Ramon /Latorre, Francesca (ed.): *XXIII Jornada d'Antroponímia i Toponímia - V Seminari de Metodologia en Toponímia i Normalització Lingüística. Porreres, 2010*. Gabinet d'Onomàstica, Universitat de les Illes Balears; Govern de les Illes Balears. 209-238.
- Mas, G.** i Astudillo, H. 2011. Un fòssil juràssic amb un nom popular peculiar a la Vall de Sóller. *V Jornades d'Estudis Locals de Sóller i Fornalutx, 2010*. Ajuntament de Sóller; Ajuntament de Fornalutx. 97-108.
- Morey, B., **Mas, G.**, Ripoll, J. 2011. *El patrimoni paleontològic de Palma (Mallorca, Balears). Catalogació, caracterització valoració. Propostes de gestió, conservació i ús social*. Premi Ciutat de Palma 2009 (Beques d'investigació: Àrea de Ciències Naturals). Ajuntament de Palma. Memòria d'investigació. 250 pp. (inèdit).
- De Gibert, J.M., **Mas, G.** i Ekdale, A.A. 2011. A double-helix trace fossil and associated ichnofabrics from the Miocene of Mallorca, Balearic Islands, Spain. *XI International Ichnofabric Workshop*. 1-5th July, Colunga-Asturias (Spain).
- De Gibert, J.M., **Mas, G.**, Ekdale, A.A. 2012. Architectural complexity of marine crustacean burrows: unusual helical trace fossils from the Miocene of Mallorca, Spain. *Lethaia*, 45: 574-585.
- Mas, G.**, Fornós, J.J., 2012. La Crisis de Salinidad del Messiniense en la cuenca sedimentaria de Palma (Mallorca, Islas Baleares). *Geogaceta*, 52: 57-60.
- Mas, G.** 2012. Efectes de desplaçament Plioquaternari de la falla de Sencelles en relació amb la conca sedimentària d'Inca. *XIII Jornades d'Estudis Locals d'Inca, 2012*. 19-29.
- Mas, G.** 2013. Primera cita de un Delphinidae en el Neógeno de las Islas Baleares. *Batalleria*, 18: 45-51.
- Gràcia, F., Clamor, B., Gamundí, P., Cirer, A., Fernández, J. F., Fornós, J.J., Uriz, M. J., Vicens, D., Ginard, A., Betton, N., Vives, M.À., Perelló, M.À., Jaume, D. i **Mas, G.** 2013. Es Dolç: una cavitat sorprenent. In: Pons, G. X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.). *VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 24-25.
- Mas, G.** i Fornós, J.J. 2013. Late Messinian Lago-Mare deposits of the island of Mallorca (Western Mediterranean). Implications on the MSC events. In: Pons, G. X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.). *VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 42-44.
- Mas, G.** i Fornós, J.J. 2013. Is the Santanyí Limestone Unit chronostratigraphically time-equivalent to the Reef Complex Unit?. In: Pons, G. X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.). *VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 45-46.
- Mas, G.** 2013. Connexió entre les conques sedimentàries de Campos i Alcúdia-sa Pobla durant el Miocè superior. In: Pons, G. X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.). *VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 47-49.
- Mas, G.** 2013. Evidències de desplaçament direccional de la falla de Sencelles (Mallorca). In: Pons, G.X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.) *VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balear. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 50-52.
- Mas, G.**, Moragues, L., Mestre, J. i Espinosa, M. 2013 El patrimoni geològic de Felanitx (Mallorca). In: Pons, G. X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.). *VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums*. Soc. Hist. Nat. Balears. 53-55.

- Mas, G.** 2013. Primera cita d'icnofòssils atribuïbles a formigues (Hymenoptera, Formicidae) a paleosòls del Plistocè de Mallorca. *In: Pons, G.X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.) VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums.* Soc. Hist. Nat. Balears. 56-58.
- Mas, G.,** Fornós, J.J. i López, B. 2013. Revisió de la sèrie neògena de la zona de cala Pi-Vallgornera-es Pas (Llucmajor, Mallorca). *In: Pons, G. X., Ginard, A., i Vicens, D. (eds.) VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums.* Soc. Hist. Nat. Balears. 114-116.
- Gràcia, F., Clamor, B., Gamundí, P., Cirer, A., Fernández, J. F., Fornós, J.J., Vicens, D., Ginard, A., Betton, N., Vives, M.À., Perelló, M.À. i **Mas, G.** 2013. Es dolç: cavitat d'origen hipogènic i de la zona de mescla litoral als materials plio-quadernaris (Colònia de Sant Jordi, ses Salines, Mallorca). *In: Pons, G. X., Ginard, A. i Vicens, D. (eds.) VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums.* Soc. Hist. Nat. Balears. 124-125.
- Mas, G.** 2013. Geoberenars: una experiència de divulgació del patrimoni geològic de les Illes Balears. *In: Pons, G. X., Ginard, A., i Vicens, D. (eds.) VI Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums.* Soc. Hist. Nat. Balears. 350-352.
- Mas, G.** 2013. Definició i caracterització de la Formació ses Olles (Lago Mare, Messinià terminal) a l'illa de Mallorca (Illes Balears, Mediterrània occidental). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 56: 209-231.
- Mas, G.** i Fornós, J.J., 2013. Late Messinian Lago-Mare deposits of the island of Mallorca (Western Mediterranean). Implications on the MSC events. *14th RCMNS Congress. Neogene to Quaternary geological evolution of Mediterranean, Paratethys and Black Sea.* 8-12 September 2013, Istanbul, Turkey. Book of abstracts, 210.
- Fornós, J.J., Gràcia, F., **Mas, G.** i Vicens D. 2013. Estratigrafia de la cova des Dolç (Colònia de Sant Jordi, Mallorca). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 56: 165-175.
- Mas, G.** 2013. Efectes de desplaçament plioquadernari de la falla de Sencelles en relació amb la conca sedimentària d'Inca. *XIII Jornades d'Estudis Locals d'Inca, 2012.* Inca, 23-24 de novembre de 2012. Ajuntament d'Inca. 19-29.
- Mas, G.** i Sorell, J. 2013. La pedra de sa Mola des Monjos, Porreres: una calcària d'extremada duresa. Actes de les IV Jornades d'Estudis Locals: de Porreres, 2012. 33-42.
- Mas, G.** 2013. La pedra de marès de Manacor: patrimoni natural i cultural. VII Jornades d'Estudis Locals de Manacor, 2012. 443-464.
- Mas, G.** 2013. Informe sobre l'origen geològic i tipologia de la pedra de marès de l'església de Sta. Maria de Sineu. Informe inèdit.
- Mas, G.** i Fornós, J.J. 2013. Late Messinian Lago-Mare deposits of the island of Mallorca (Western Mediterranean). Implications on the MSC events. *14th RCMNS Congress. Neogene to Quaternary geological evolution of Mediterranean, Paratethys and Black Sea.* 8-12 September 2013, Istanbul, Turkey. Abstracts book, p. 210.
- Mas, G.** 2014. *La sedimentació tipus Lago Mare (Messinià terminal) i la transgressió del Pliocè a la conca de Campos (Mallorca, Illes Balears). Relació amb la crisi de salinitat a la Mediterrània.* Memoria d'investigació. Programa de doctorat de Geografia. Universitat de les Illes Balears. 152 pp.
- Gràcia, F.; Clamor, B.; Gamundí, P.; Cirer, A.; Fernández, J.F.; Fornós, J.J.; Ginés, A.; Ginés, J.; Uriz, M.J.; Munar, S.; Vicens, D.; Ginard, A.; Betton, N.; Vives, M.A.; Jaume, D.; **Mas, G.**; Perelló, M.A.; Cardona, F. i Timar-Gabor, A. 2014. Es Dolç (Colònia de Sant Jordi, ses Salines, Mallorca): cavitat litoral amb influències hipogèniques excavada a les eolianites quadernàries i als materials del Pliocè. *Endins*, 36: 69-96.
- Mas, G.,** Moragues, L., Mestre, J. i Espinosa, M. 2014. El patrimoni geoindustrial de Felanitx. *In: Vicens, M.A. (Ed.) Actes de les III Jornades d'Estudis Locals de Felanitx.* Felanitx, 13 i 14 de desembre de 2013. 77-88.
- Mas, G.,** Gelabert, B. i Fornós, J.J. 2014. Evidencias de desplazamiento direccional de la falla de Sencelles (Mallorca, Islas Baleares). *In: J.A. Álvarez-Gómez y F. Martín González (eds.): Una*

- aproximación multidisciplinar al estudio de las fallas activas, los terremotos y el riesgo sísmico. Segunda reunión ibérica sobre fallas activas y paleosismología*, Lorca (Murcia, España). 47-50.
- Mas, G.** 2014. Etnopaleontonimia balear. Recull de noms populars de fòssils de les Illes Balears. *Estudis Romànics (Institut d'Estudis Catalans)*, 36: 131-164.
- Mas, G.** 2015. Un nou lloc d'interès geològic (LIG) per al patrimoni natural de Campos: Propostes d'ús didàctic i de geoconservació. I Jornades d'Estudis Locals de Campos, 2011. Campos 29-30 d'abril de 2011. Ajuntament de Campos-Mancomunitat Migjorn Mallorca. 67-89.
- Mas, G.** i Perelló, D. 2015. Un nou lloc d'interès geològic (LIG) per al patrimoni natural d'Inca. *XV Jornades d'estudis Locals d'Inca, 2014*. Ajuntament d'Inca. 71-83.
- Mas, G.** 2015. El nummulític de Consolació: un lloc d'interès geològic (LIG) al municipi de Santanyí. I Jornades d'Estudis Locals de Santanyí, 2014. 77.
- Mas, G.**, Maillard, A., Alcover, J.A., Fornós, J.J., Bover, P., Torres, E. 2015. A bridge to isolation: new evidence for the sea level drawdown in the western Mediterranean during the MSC. In: Sands, C.M., Flecker, R., Modestou, S. (Eds.). *Abstract Book, RCMNC Interim Colloquium, Mediterranean-Atlantic Gateways (Neogene to present)*, 5-8 May 2015, Rabat, Morocco, 33.
- Mas, G.** 2015. *El registre estratigràfic del Messinià terminal i del Pliocè a l'illa de Mallorca. Relacions amb la crisi de salinitat de la Mediterrània*. Tesi doctoral. Universitat de les Illes Balears. 534 pp.
- Mas, G.** 2016. El registro estratigráfico del Messiniense terminal y el Plioceno en la isla de Mallorca. Relaciones con la Crisis de Salinidad del Mediterráneo. *Geo-Temas*, 16 (1)157-160. Exemplantar dedicat al IX Congreso Geológico de España.
- Mas, G.** i Forss, A. L. 2016. Caracterització de paleosòls messinians (miocè superior) localitzats al municipi de Porreres: resultats preliminars. *Actes de les V Jornades d'Estudis Locals de Porreres*, 2015.7-12.
- Mas, G.** 2017. Geoberenars: Una experiencia gastronómica para la divulgación del patrimonio geológico en las Islas Baleares.). In: Carcavilla, L., Duque-Macias, J., Giménez, J., Hilario, A., Monge-Ganuzas, M., Vegas, J., y Rodríguez, A. (eds.), *Patrimonio geológico, gestionando la parte abiótica del patrimonio natural*. Instituto Geológico y Minero de España, Madrid. *Cuadernos del Museo Geominero*, 21: 331-336.
- Mas, G.** 2017. La piedra de marès de Mallorca, patrimonio natural y cultural. In: Carcavilla, L., Duque-Macias, J., Giménez, J., Hilario, A., Monge-Ganuzas, M., Vegas, J., y Rodríguez, A. (eds.), *Patrimonio geológico, gestionando la parte abiótica del patrimonio natural*. Instituto Geológico y Minero de España, Madrid. *Cuadernos del Museo Geominero*, 21: 413-419.
- Mas, G.** i Astudillo, H. 2017. Patrimonio paleontológico inmaterial de las Islas Baleares. In: Carcavilla, L., Duque-Macias, J., Giménez, J., Hilario, A., Monge-Ganuzas, M., Vegas, J., y Rodríguez, A. (eds.), *Patrimonio geológico, gestionando la parte abiótica del patrimonio natural*. Instituto Geológico y Minero de España, Madrid. *Cuadernos del Museo Geominero*, 21: 421-427.
- Mas, G.** 2017. Hacia una tipología de la piedra de marés de Mallorca. Concepto, caracterización y estratigrafía. *Boletín Geológico y Minero (Monográfico Piedra Natural: Geología, economía, medioambiente y patrimonio arquitectónico)*, 128 (2): 301-328.
- Mas, G.** i Perelló, D. 2017. El Miocè final i Pliocè de Llubí. Evidències de la crisi de salinitat ocorreguda a la Mediterrània fa 5,9- 5,3 milions d'anys. I Jornades d'Estudis Locals de Llubí. Llubí, 4 i 5 de novembre de 2016. Ajuntament de Llubí. 2017. 383-402.
- Fornós, J.J., Gómez-Pujol, L. i **Mas, G.** 2018. L'entorn geogràfic, geomorfològic i geològic de les Coves del Drac (Manacor, Mallorca). *Papers Soc. Espeleo. Balear*, 1: 49-63.
- Mas, G.**, Maillard, A., Alcover, J.A., Fornós, J.J., Bover, P. i Torres-Roig, E. 2018. Terrestrial colonization of the Balearic Islands: New evidence for the Mediterranean sea-level drawdown during the Messinian Salinity Crisis. *Geology*, 46 (6): 527-530.

- Mas, G.** i Perelló, D. 2018. Un “Bon Jesús” fòssil (*Aetomylaeus meridionalis* Gervais, 1852) del Pliocè de Llubí. *II Jornades d'Estudis Locals de Llubí*. 305-312.
- Mas, G.**, Bisconti, M., Torres-Roig, E., Juárez, J. i Sacarès, J. 2018. The last whale of the messinian. first record of a mysticete cetacean from the mediterranean messinian salinity crisis. *Ist Palaentological Virtual Congress*, december 1st-15th, 2018.
- Mas, G.** 2018. Geomaterials i patrimoni cultural. Contribucions de les geociències a l'arqueometria a les Illes Balears. *In: Pons, G.X., del Valle, L., Vicens, D., Pinya, S., McMin, M. i Pomar, F. (eds.). Llibre de ponències i resums de les VII Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. d'Hist. Nat. de les Balears – UIB. 108-111.
- Mas, G.**, Bisconti, M., Torres-Roig, E., Juárez, J. i Sacarès, J. 2018. L'última balena del Messinià. Primera cita d'un cetaci misticet relacionat amb la Crisi de Salinitat Messiniana de la Mediterrània. *In: Pons, G.X., del Valle, L., Vicens, D., Pinya, S., McMin, M. i Pomar, F. (eds.). Llibre de ponències i resums de les VII Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears*. Soc. d'Hist. Nat. de les Balears – UIB. 112-115.
- Mas, G.** 2018. *Quan la Mediterrània es va evaporar: evidències de la crisi de salinitat messiniana a l'Illa de Mallorca*. Universitat de les Illes Balears. 86 pp.
- Roig, F. X., Martín-Prieto, J. A., **Mas, G.**, Rodríguez-Perea, A. Gelabert, B. i Cardona, C. 2019. Propuesta de lugares de interés geológico de los canchales de la Serra de Tramuntana y Serres de Llevant (Mallorca, Islas Baleares). *Cuatnario y Geomorfología*, 33 (1-2): 27-46.
- Mas, G.**, Maillard, A. i Lezín, C. 2019. Marine-continental deposits at onset of the msc in the Balearic Islands (Western Mediterranean). RCMNS Interim Colloquium “Continental-marine interactions during the Neogene in the Mediterranean área. Granada, 9-12 de setembre de 2019. Poster.
- Mas, G.** i Roig-Munar, F. X 2020. Nou aflorament de l'erosió fini-Messiniana i del Plioquatnari a la conca sedimentària de Campos (Mallorca, illes Balears). *Nemus*, 10: 21-27.
- Mas, G.** i Barón, A. 2020. Hidrogeologia campanera. Aproximació al coneixement de les aigües subterrànies de Campos. *II Jornades d'Estudis Locals de Campos*, 2 i 3 novembre de 2018. 11-20.
- Mas, G.** i Fornós, J. 2020. The Messinian Salinity Crisis in Mallorca: New insights for a Western Mediterranean stratigraphic scenario. *Marine and Petroleum Geology* 122 (2020) 104656.
- Mas, G.** 2021. El Miocè sinorogènic de Mallorca, Formacions Calcarenítica de Sant Elm i Turbidítica de Banyalbufar (Rodríguez-Perea, 1984), anàleg de play pre-sal a la Mediterrània nord-occidental. *In: Gómez-Pujol, L., Roig-Munar, F. X., Gelabert, B. i Martín, J. A. (eds), De la terra a la mar i de la mar a la terra. Homenatge a Antonio Rodríguez-Perea*. Mon. Soc. Hist. Nat. Balears, 34: 55-67.

Webgrafia

Geoilles. <https://geoilles.jimdofree.com/> Pàgina web creada per Guillem Mas.

Porreres TV. 27-04-2012. La pedrera de Sa Mola des Monjos (per Guillem Mas i Joan Sorell) Video penjat per Simó Tortella Sbert. Data de filmació 27-04-2012. <https://www.youtube.com/watch?v=tWLAtsfVLIU&list=UUR0rbkDuoJfR9ZY7nnyUvDw>

Lausa, Associació Cultural. 16-11-2014. Video: El Nummulític de Consolació. Un lloc d'interès geològic (LIG) al municipi de Santanyí (per Guillem Mas). I Jornades d'estudis locals de Santanyí. Data de filmació 14-11-2014. Pujat el 16-11-2014. <https://vimeo.com/111969399>